המביא גט פרק שני גיטין

כדאי הוא רבי שמעון. דמתניתין דאמר נכתב ביום ונחתם בגילה כשר: **לסמוך עליו כשעת הדחק.** שהלך זה לדרכו או ניסת כבר בגנות זה: **מכירא ליה.** לרבי יהושע בן לוי: **וכולן משום פנאי.** ואין כאן הקדמה דתנאי ניתנו ואפילו לרבנן כשר: **מתני' על העלה של זיתים.** תלושה: **ונותן לה לא פרה.** בגמרא[ה] מפרש טעמא: **גמ' ממא.** אורפימנ"ט: **סקרפא.** לגב אדום שקורין מינינ"ו: **קומא.** שרף המילון: **חרפא דאוסכפי.** אדרמינ"ט: **ערוא.** מי גשמים לשון מורי. מי ערוא מים שטויים בו פרי שהוא כעין עפצים גל"ם בלע"ז: **נאכר.** שפף העופרת במים ומשחירים: **נשחור.** פחמין: **וכשיחור.** מרתא לאוסכפי: **על גבי סיקרא.** שמי אומיות של סיקרא והעביר עליהם דיו בשבת: **מוחק.** ע"מ לכתוב שמי אומיות בשבת חייב וזה מוחק התחתונות סיקרא וכתב העליונות דיו: **פטור.** שהרי הוא [ו] בתחילה לא כתב ולא מחק: **מוחק הוא.** ולא כותב שמתחילה היה כותב הגון מעתה: **מקלקל הוא.** והוה ליה כמוחק ע"מ שלא לכתוב. ולמאן דמיחייב לא הוה מקלקל כל כך שהרי כתבו ניכר: **כתב עליון כתב לענין שבת.** דהא אמרת לעיל חייב שתים: **וכי מפני שאנו מדמין.** שאנו אומדים וסבורים ואומדין מאומד לבנו להחמיר: **נעשה מעשה.** להקל אפי' לענין שבת אם כא מעשה לדיני בזמן בית המקדש לא הייתי סומך על דברי להביא חולין לעזרה: **מדמין.** שופפלי"ר כמו כמדומים: **מקרעין.** מסרטין: **והתני רבי חייא כתבו באבר כשר.** וכיון דכתב גמור הוא הוה ליה כדיו על גבי סיקרא דקאסרינן לעיל: **באבר.** לשפשף בחתיכה של אבר על הקלף ומשחירו אינו[ז] כתב: **במיא דאברא.** מים שעשה בהן אבר: **במי מילין.** מים שעשה בהן עפצים שחוקים: **הא דאפילא.** הקלפים מעובדים בעפצים רושמין עליהן את העדים במי מילין דלא הוי כתב שהרי מלאה הקלפים כמראה הכתב ואינו ניכר הלכך אין מי מילין על גבי [ח]מילין ומתניתי' בדלא אפילו: **ברוק.** רושמין להם ברוק: (ט) **תורלאה.** (י) **ספסר** של שוורים: **בגיפין.** משום עיגונא דלקמן דלא משכחינ' שהדי בקיאי ובמון כך יפרש זה ליס לו ימות ותיקח ליבם: **אבל בשאר שטרות.** יחזר אחר העדים בקיאים לחתום: כוותיה

בגיטין לאבל בשטרות לא דהוא דעבד עובדא בשאר שטרות [יא]וגנדיה רב כהנא תניא

דיו דיותא. אומר ר"מ דדיו שלנו הוא קרוי דיו ולא אותו שעושין מעפצים דהוה לא מיקרי דיו מדתני רבי מניגא כתבו במי טרית ואפילו כשר משמע דלאו הייגו דיו דלא תני אלא הכן דלא תני במתני' וכסמוך דפריך מרבי אבהו דאמר במי מילין מרבי מניגא אמאי לא פריך מדיו דמתניתין ועוד דספר תורה בעי דיו כדאמרינן בהבונה (שבת דף קג:) כתבה שלא בדיו יגנו ואספר תורה קאי כדמשמע בהקומץ רבה (מנחות דף לא:) והיכי כתבינן בדיו של עפצים על קלף של ספר תורה שהוא מעופן והא אין מי מילין על גבי מי מילין ועוד מדקדק ר"מ מהא דאמרי' בפ"ב דנדה (דף כ.) רבי אמי פלי קורטא דדיותא ודביק והייגו דיו שלנו שהוא יבש ושייך לומר בו פלי קורטא והא דאמר בפרק במה מדליקין (שבת דף כג.) כל הסרפים יפים לדיו ומרף קטף יפה מכולן ההוא שרף לאו הייגו גומי דאין דרך לתת גומי אלא בדיו של עפצים אלא אומר ר"מ דשרף הוא לחלוחית קליפת העץ שעושין ממנו דיו שלנו כמו זו שירפה מלוי דפ"ק דנדה (דף י:) דהייגו לחלוחית דמיס שבאשה ובפ' כל שעה (מפמיס דף לט.) ירק מר יש לו שרף וירק אין לו גומי אלא לחלוחית ומתוך כך אוסר ר"מ לכתוב ספר תורה בדיו של עפצים ומה שמשמע בפרק כל כתבי (שבת דף קמו:) דכל ספרים לא נעו דיו חוץ

ממגילה פירשתי בפ' כל כתבי[ט]:

קנקנתום חרתא דאושכפי. פי' בקונט' אדרמנ"ט ובשיחור דקתני בנרייתא פירש נמי בקונט' דהוא אדרמנ"ט ואין נראה דלא תני בנרייתא אלא הכן דלא תני בתמניתין ואומר ר"י דשיחור הוא אדרמנ"ט וקנקנתום הוא כמו שפירש רבינו שמואל בעירובין (דף יג.) דהיא קרקע ירוקה שקורין ודלרו"ל בלע"ז ובערוך לועזו ויטריאולו"ן ור"ת נמי פירש בתיקון ספר תורה שעשה אדרמנ"ט מותר לתת לתוך הדיו לכולי עלמא דלאו הייגו קנקנתום דאיכא למאן דאסר בפ"ק דעירובין (דף יג.) ואם תאמר דבמסכת נדה (דף כ.) תנן שמור כתרמ' [יב]ומפרש דהייגו חרת' דאושכפי ואילו ודלריאולו"ן ירוקה היא מזכוכית ועל שם כך נקרא ודלריאולו"ן וי"ל כשמתקנין אותה לתת לתוך הדיו לא היא משחרת: **דיו** על גבי דיו **פטור.** פירשה דהכא משמע דדיו על גבי דיו לא כלום הוא לענין שבת וה"ה לענין גט דמדמי בסמוך לשבת ומשמע דליכא מאן דפליג ולקמן (דף כ.) אמרינן כתבו אלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה כתבו

למחלוקת רבי יהודה ורבנן דלר' יהודה הוי כתב ועוד דרב אחא מסיק לקמן דאפילו רבנן מודו גבי גט דהוי כשר ואומר רבינו יאמר דלקמן ודאי שכתב הראשון היה שלא לשמה וכתב השני עושהו לשמה חשיב כתב לרבי יהודה ולרב אחא אפילו לרבנן חשיב כתב גבי גט אבל הכא שכתב שני אינו מתקן כלום אפילו רבי יהודה מודה דלא חשיב כתב ובפרק הבונה (שבת דף קד:) דתנן כתב על גבי כתב פטור ואמר רב חסדא מתניתין דלא כר' יהודה לא בעי לאוקמי כשאין כתב השני מתקן כלום דאפילו רבי יהודה מודה דאיכא משום דמתניתין משמע ליה דבכל ענין פטור אפי' כתב גט או ספר תורה שלא לשמה והעביר עליו בשבת קולמוס לשמה הכי מוקי לרבנן אבל לרב אחא בר יעקב ע"כ לא מיתוקמא מתני' בכל ענין דהא בגט אפילו רבנן מודו דהוי כתב ולדידיה אתיא מתניתין נמי בר' יהודה וכגון שאינו מתקן בכתב השני כלום: **מוחק הוא.** וחשיב ליה מוחק על מנת לכתוב דמסתמא עומד לחזור ולכתוב עליו בדיו ומקלקל לא הוי דעל הכתיבה זאת תהא כתיבה העליונה ריסומה ניכר טפי משאם היתה מחתונה לגדיה: טעמא

אחד חלק שאין בו כלום מקרעים שם בסכין שטות העדים שנמצא הנייר שלם ושמות העדים הוא החלל ואח"כ משכיבים אותו הנייר על הנייר שהגט כתוב בו ואומרים להדיוטות מלאו אלה הקרעים דיו וישארו האותיות של דיו על נייר הגט וכיכי האי גוונא כשר שלא נגעו אנחנו במקום החתימת העדים כלל והכי נמי מסתברא מדקאמר נייר חלק ושמואל נמי לא הכשיר אלא במיא דאברא אפני שאינו דבר המתקיים והרי הוא כדיו בעלמא אבל באבר עצמו לא שדבר המתקיים הוא וכדברי מצאתי שפי' בשניהם גם ר"ת ז"ל: ר' אבהו אומר במי מילין. פי' ממים שטרה בהן עפצים כתושים והתני ר' חייא כתבו במי טרייא ועפצא כשר לא ק' הא דעפיצן הא דלא עפיצן שאין מי מילין על גבי מילין רב פפא אמר ברוק. והני מילי בגיטין אבל בשאר שטרות לא ההוא דעביד עובדא בשאר שטרות גנדיה רב פפא

מסורת הש"ס

ה) נדרים ט. שבת מה. נדה ו. ט.; ב) פ"ש רוש. ג) [פי' תוס' לקמן כח: ד"ה על עלה], ד) שבת קד: מגילה יח.; ה) שבת קד.; ו) [פי' תוספות תולין קכב: ד"ה שור הרמ"פ וכו' ותבין הכפ"], ז) [לקמן ח.], ח) [לקמן כז.]; ט) [ותשחיר ואינו. רש"ל], י) [ל"ל מי מילין], כ) פי' פרסר, ל) [ד"ה מגילה], מ) [וכ"כ תוספות כשיטתן יג. ותולי דבגרש נגדה היה כתוב כך אבל לפנינו לא נמצא],

גליון הש"ס

מתני' בסם בו'. עי' מנחות דף לו ע"א מד"ה כמו שנאמר: גמ' הא דלא אפיק. ע' מנחות דף לא ע"ב תוד"ה הא דאפיק:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פטור שהרי הוא כבתחילה: (ב) ד"ה תולה ספסר נ"ב עיין נב"מ ד' נא ע"א:

מוסף רש"י

כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק. אבל אלא בשעת הדחק לא (נדרות ט.). סקרפא. לגב אדום שטוכפין בו מרסין (שבת קד: מגילה יח:). קומא. גומא, שרף אילן (שבת קד:). חרתא דאושכפי. סם שטוכפין בו מעפצים שחורין (מגילה יח.). באבר. בעופרת, ומשחיר כשהוא משפשף עופרת על הקלף (שבת קד:). בשחור. פיחם (שם). ובשיחור. אדרמינ"ט (שם). וכי מפני שאנו מדמין. נראה כעיניו וכמדומין לנו כן ולא שמענו מרבותינו (לקמן כז.).

תוספות רי"ד

לעשרה כולכם כתבו גט לאשתי חתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד י' ימים אתא לקמיה דרב"ל אמר כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק פי' לאחר שנשאת והאר"ל לא הכשיר ר"ש אלא לאלתר אבל מיכן ועד עשרה ימים לא בההוא כר' יוחנן ס"ל דאמר אפילו מכאן ועד עשרה ימים והא"ר יוחנן שנים משום עדים וכולן משום תנאי בההוא כר"ל דא"ה הלכה כר' יוחנן כדקי"ל בכל דוכתא ותו דבעיא לעיל אתיא כר' יוחנן: **מתני'** בכל כותבים בדיו בסם בסיקרא בקומוס בקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם ומתקיים אין כותבים לא במשקים ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו של קיימא. פי' המורה ואפילו על איסורי הנאה ועל הכל כותבין על העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האוכלים: **גמ'** דיו דיותא סם סמא סיקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה קומוס קומא קנקנתום אמר רבה בר [בר חנה אמר] שמואל חרתא דאושכפי: ובכל דבר שהוא מתקיים וכו': לאתויי מאי לאתויי הא דתני ר' חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר תני ר' חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר איתמר המעביר דיו על גבי סיקרא בשבת רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו חייב שתים אחת משום כותב ואחת משום מוחק דיו ע"ג דיו סיקרא על גבי סיקרא פטור סיקרא ע"ג דיו אמרי לה חייב ואמרי לה פטור אמרי לה חייב מוחק הוא אמרי לה פטור מקלקל הוא בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן עדים שאין יודעים לחתום מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו כתב עליון כתב או אינו כתב א"ל אינו כתב א"ל והלא לימדתנו רבינו כתב עליון כתב לענין שבת א"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה איתמר עדים שאין יודעים לחתום רב אמר מקרעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר סלקא דעתך והתני רבי חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא קשיא הא באבראבר הא במיא דאבראבר רבי אבהו אמר במי מילין והתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר ל"ק הא דאפיק הא דלא אפיק שאין מי מילין ע"ג מי מילין רב פפא אמר ברוק וכן אורי ליה רב פפא לפפא תוראה ברוק וה"מ בגיטין דאבל בשטרות לא דהוא דעבד עובדא בשאר שטרות גנדיה רב כהנא תניא

עין משפט נר מצוה

לא א מי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכה סעיף ח:

לא ב מי' שם הלכה ג סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכד סעיף ג ג (מי' פ"ח מהל' גירושין הלכה ו):

לב ד מי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכה סעיף ג:

לג ה מי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף כ:

לד ו ז ח מי' פי"ח מהלכות שבת הלכ' טו סמג לאוין קס:

לה ט מי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכה סעיף ג הגה"ה:

לו י מי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ג:

לז יא מי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כג סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף טו:

לח יב מי' שם ופכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ו סמג שם וסי' לד טוש"ע מ"מ מי' מה סעיף ד:

לעזי רש"י

אורפימנ"ט. צבע צהוב. מינינ"ו [מיניי"א]. צבע אדום (עשוי מהחמרצת העופרת).
אדרימנ"ט. צבע שחור.
גליי"ש. עפצים כלוטים.
שרשפצי"ר (שרשפיציי"ר). לחשוד.

תוספות רי"ד (המשך)

אנו מדמין סברא להחמיר לענין שבת נסמוך עליה להקל ולהכשיר התחימה. איתמר עדים שאין יודעין לחתום רב אמר מקרעין להן נייר חלק ומסלאין את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר ס"ד והתני ר' חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא ק' הא באבראבר הא במיא דאבראבר. פי' המורה מקרעין להן נייר חלק ומשרטי' ואינו נ"ל שהרי שריטת הסכין דבר המתקיים הוא ולקמן בע"ר למימר שאם חקק על גבי טבלא (סקרא) כתב הוא ומה לי חקיקה מה לי שריטה גם לשרט ולחתוך מלמטה שיראה בולט מלמעלה אמרינן לקמן דהיא כתיבה והיכי מכשרינן בגט בענין זה ורבי שמואל שאמר באבר פי' לשפשף בחתיכה של אבר על הקלף ומשחיר ואינו כתב ואינו נ"ל דכיון דהוא דבר המתקיים למה אינו כתב וכל סברת המורה (הלכך) [בכאן משמע] שלא יקרא כתב כ"א הוא כענין דיו שמסדר האותיות על הקלף אבל שריטת הסכין ורושם האבר לא יקרא כתב ולא הוא משום דק' חקיקת הטבלא ורושם הצינ' דבעי לקמן למימר דהוי כתב ר"ל לפרש מקרעין להן נייר חלק לא שיהו נוגעים בנייר שהגט כתוב בו אלא נייר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com